

Konklusion, forslag til indsatsområder
og videre undersøgelser

Herlufsholm Skole og Kostskole

Juni, 2022

Micki Sonne Kaa
Sunesen, Ph.D.

Nordic Learning –
Research and Education

NORDIC LEARNING
RESEARCH AND EDUCATION

KONKLUSION

Resultaterne fra den interne undersøgelse er disponeret over fem sammenhængende temaer. Disse temaer er:

1. Rammer og vilkår
2. Fællesskab og traditioner
3. Undervisning og lærere
4. Læring og personlig udvikling
5. Mobning og anden form for grænseoverskridende adfærd

Det generelle billede er, at overvægten af eleverne på Herlufsholm er glade for at gå på skolen. De oplever en høj grad af tilhørsforhold, og kan i vid udstrækning identificere sig med skolens værdier og daglige praksisform. De oplever det som personligt udviklende at indgå i de faglige og sociale aktiviteter, som skolen giver mulighed for at deltage i. Eleverne beskriver undervisningen i positive vendinger, hvilket i vid udstrækning har at gøre med at skolens personale som regel lykkes med at både opbygge og vedligeholde de relationelle bånd til eleverne, ligesom de for det meste også fremskrives som engagerede, passionerede og dygtige formidlere, som formår at gøre elevernes læreprocesser spændende og meningsfulde – om end undervisningsformerne til tider af eleverne opleves som ret stillesiddende. Stillesiddende undervisning er ikke nødvendigvis problematisk. Fx beskriver de interviewede elever, at det for dem er en forudsætning for fordybet og koncentreret arbejde med det faglige indhold. Selv om eleverne i vid udstrækning er tilfredse med skolens rammer og vilkår, samt med skolens professionelle, så er der også en del af elevgruppen, som ikke deler denne oplevelse. Det er væsentligt at notere, at en del elever ikke oplever hverken undervisningen eller fritiden på skolen som trygge kontekster at være og lære i. Dette forstærkes i de sammenhænge, hvor det ikke er lykkedes eleverne og lærerne at oparbejde gode relationer til hinanden, ligesom det forstærkes i de sammenhænge, hvor eleverne ikke føler sig trygge ved hinanden. Specifikt i samfundsfag er der angiveligt væsentlige udfordringer, som inviterer til ledelsesmæssig opmærksomhed. I forhold til relationen og samspillet mellem elever og de voksne på skolen fremsættes der af både elever og forældre den kritik, at nogle af lærerne relaterer sig negativt til eleverne. I undervisningen beskrives dette at forekomme ved utryghedsfremmende og ydmygende kommunikation, hvor eleverne kan føle sig dumme, hvis de fx ikke svarer rigtigt på stillede spørgsmål. Eleverne er flinke til at nævne, at dette ikke er et stabilt træk gældende for alle lærere, kun nogle få af dem. Der er i forlængelse heraf en forældrestemme, som beskriver en lærer, som udviser decideret truende og voldelig adfærd overfor elever ved at fx skubbe dem op i en krog og sparke dem over skinnebenet samt at have indledt et seksuelt forhold til en elev. Dette er ikke bekræftet andre steder i datamaterialet, men det er af en sådan alvorlig karakter, at det med det samme bør lede til handling hos skolens ledelse (se ledelseskommentar i bilag 7).

Ligeledes er det også et overraskende fund, at en meget stor andel af eleverne oplever, at de ikke kan komme i god dialog med deres forældre om ting som ikke går godt og som bekymrer dem.

Dette mønster er i nogen grad bekræftet i data fra forældre og tidligere elever. Analysen kan være, at der på skolen er en form for kultur, hvor det er et brud på normen, at sladre. Dette vanskeliggør kommunikationen mellem alle parter på skolen, men i særdeleshed for elevernes vedkomne vanskeliggøres det at give dem den rette og tilstrækkelige hjælp i tide. Dette bør undersøges nærmere, så vi kan øge forståelsen af denne mulige kultur - og derved kan iværksætte mere præcise former for intervention. I denne forbindelse ses der i forældrenes besvarelser invitationer til at optimere og videreudvikle samarbejdet mellem skole og hjem, hvor forældrenes perspektiv inddrages og vægtes tydeligere end der hidtil har været praksis for. En del af dette omhandler skabelsen af tydelige guidelines for fælles handling i forbindelse med svære situationer eller perioder.

I det hele taget er trivsel et gennemgående tema på tværs af de forskellige del-undersøgelser. I undersøgelsen er undersøgt i hvilken udstrækning eleverne oplever mobning eller anden grænseoverskridende adfærd som fænomen på skolen. Dette bør undersøges nærmere, så vi kan øge forståelsen af denne mulige kultur - og derved kan iværksætte mere præcise former for intervention. I spørgeskemaundersøgelserne angiver gennemsnitligt 4,0% af de nuværende elever, at meget tit opleve, at elever på Herlufsholm mobbes eller udsættes for anden form for grænseoverskridende adfærd. 9,2 % oplever det tit og 25,1% oplever det en gang imellem. 40,4% oplever det sjældent og 21,3% oplever det aldrig. En særlig opmærksomhed i denne forbindelse kan rettes mod Gym/drenge/dag, hvor 20,8% svarer at opleve mobning eller anden form for grænseoverskridende adfærd meget tit. 8,3% af gym/drenge/dag oplever det tit. Samme målgruppe, men hos det andet køn, hos pigerne ses også en ret høj score. 7,4% af Gym/piger/dag angiver at opleve mobning meget tit, og 16,7% angiver at opleve det tit. Skal der sættes ind et sted, kan det til at starte med være hos denne målgruppe. Både data fra forældre og tidligere elever bekræfter, at mobning på skolen er et velkendt og gennemgående tema.

Fra de tre afviklede interviews ved vi også, at mobning som fænomen af eleverne forbindes med en lang række af faktorer, som ikke nødvendigvis kan kategoriseres ens. Fx er der i analysen af interview og frie tekster fra spørgeskemaundersøgelser fundet syv forskellige måder, som mobning som fænomen af eleverne beskrives at udfolde sig på.

Disse måder er:

1. Det kan være små drillerier og en accepteret hård jargon.
2. Det kan være bagtaleri og rygtedannelse, som spreder sig i form af fortællinger - og over tid cementerer sig som en sandhed, man ikke kan undslippe.
3. Det kan være nedsættende sprog i den analoge verden såvel som på de sociale medier.
4. Det kan være mangelfuld tolerance overfor forskellighed, herunder køn, sprog, nationalitet, hudfarve, udseende og status.
5. Det kan være decideret social udstødelse fx ved at køre på en enkelt person konstant og vedvarende i længere tid.

6. Det kan omhandle socialt afgrænsende gruppe- eller klikedannelse som overvejende finder sted uden for undervisningstiden.
7. Det kan udspringe af skolens egen organisering af undervisningen og af opdelingen mellem kostelever og dagelever, herunder hvem der inviteres til at deltage i sociale arrangementer og hvem der ikke gør.

I analysen er det også medtaget, at mobning og anden form for grænseoverskridende adfærd også dækker over den begivenhed, som især er medvirkende til at undersøgelsen overhovedet igangsættes. Som tidligere beskrevet, drejer det sig om en begivenhed, hvor en gruppe af elever overfalder en enkelt elev. [REDACTED]

[REDACTED] Denne form for vold mod enkelte elever medtages i analysen som dybt relevant, også selv om begivenheden ikke er ekspliciteret af eleverne selv i netop denne undersøgelse. Vi ved således faktisk, at denne form for adfærd så afgjort forekommer. Dette udgør således en ottende måde, hvorpå mobning eller anden form for grænseoverskridende adfærd kan fremtræde på.

Om mobning på Herlufsholm kan man således slutte, at der bestemt forekommer mobning, og at denne mobning primært opleves af dagelever på gymnasiedelen – uden at det hermed fremsættes at det kan afgrænses til kun denne elevgruppe. Samtidig ved vi også at fænomenet mobning opfattes meget bredt, dvs. som noget der spænder fra små drillerier til intolerance overfor forskellighed til egentlig social udstødelse og decideret vold.

Selv om de otte ovenfor nævnte temaer er meget forskellige fra hinanden, så er det lykkedes at finde et meget centralt tema, som samtlige delundersøgelser udpeger. Det drejer sig om forholdet mellem kostskoleelever og dagelever. I denne relation er der fundet en række faktorer, som besværliggør at gode relationer mellem disse kan oparbejdes. Det drejer sig om:

1. At dageleverne ofte oplever at ikke blive inviteret til sociale arrangementer.
2. At dageleverne er færrest repræsenteret i klasserne og derved kan have svært ved at finde socialt fodfæste i klassens sociale fællesskab
3. At dageleverne af kosteleverne opfattes som lavere hierarkisk rangerende.
4. At dageleverne er fysisk adskilt fra kostskoleeleverne i pauser, hvor kostskoleelever kan slappe af på deres hummer. Samme mulighed har dagelever ikke.
5. At kostskoleelever bygger tættest relationer til hinanden i kraft af at de deler hverdag på en mere intens måde end de gør med dageleverne.

Netop grundet at fænomenet "mobning og anden form for grænseoverskridende adfærd" er diffust og på Herlufsholm forbindes med virkelig mange forskellige ting, så foreslår de interviewede tidligere elever disse tiltag som mulige løsninger:

1. At skabe diversitet i gårdene. Fx at man blander eleverne på tværs af vennegrupper.
2. At gøre brug af de sociale arrangementer, udflugter og lignende på en måde, som skaber sammenhold.
3. At tildele eleverne en voksen mentor, en person, som man altid kan komme til og tale med om det som man selv synes er svært eller, hvis man ser andre have det svært.
4. At arbejde med det i de klasser, hvor problemerne er tydelige. En del af dette arbejde kan også være at overveje selve fordelingen mellem dagelever og kostelever i klasserne.
5. At arbejde med relationerne til eleverne ved at have kontakten til dem i fx frikvarter eller pauser.

Det skal tilføjes, at spørgsmålet omhandlende mobning og anden form for grænseoverskridende adfærd er formuleret således, at der gives information om disse fænomener opleves af eleverne på skolen – ikke om de selv bliver mobbet. Denne information har skolen nemlig allerede fra den nationale trivselsundersøgelse fra 2021. Med den formulering, som anvendes i nærværende spørgeskemaundersøgelse gives således indblik i dette fænomen: at eleverne godt selv kan trives på skolen og på samme tid være bevidste om, at ikke alle elever på skolen trives.

Slutteligt er det en del elevers oplevelse, at skolemaden ikke smager godt og at ikke appellerer til en vegetarisk levevis. Nogle elever beskriver toiletterne som beskidte, men det er ikke et gennemgående mønster på tværs af data. Fx nævnes det ikke i de kvalitative interviews.

FORSLAG TIL FREMTIDIGE PÆDAGOGISKE INDSATSOMRÅDER

I det følgende fremsættes fem forslag til indsatsområder i det videre pædagogiske arbejde:

1. Indsats i forhold til snitfladen mellem dag og kostelever.
2. Indsats i forhold til pædagogisk praksis, i de sammenhænge hvor lærerne åbenlyst ikke matcher elevernes forestillinger om god, tryk og engagerende undervisning. Specifikt nævnes samfundsfag som et oplagt sted at starte.
3. Indsats i forhold til en nuanceret forståelse af mobning som fænomen, herunder udarbejdelse af en fornyet mobbepolitik, som både elever og skolens professionelle er inddraget i udviklingen af. Denne mobbepolitik kan med fordel omhandle:
  - A. Hvad forstås ved mobning på Herlufsholm?
    - A. Hvordan kunne en lokal definition af mobning lyde?
    - B. Hvordan kunne en lokal mobbe-taksonomi se ud?
  - B. Hvordan skal man arbejde med mobning i klasserne?
  - C. Hvordan kommer man rygtespredning og bagtaleri til livs?
  - D. Etisk forsvarlig brug af de sociale medier.
  - E. Hvordan kunne en ordning, hvor eleverne tildeles en ressourceperson (gerne en lærer eller lignende), som de kan tale med om de ting, som bekymrer dem, se ud?
  - F. Klare handleanvisninger for håndtering af elever, som begår grov vold.
4. Indsats i forhold til samarbejdet mellem skole og hjem - med henblik på at fremme god dialog mellem elever og forældre om det, som eleverne synes er svært - og som bekymrer dem?
5. Indsats i forhold til ledelsesmæssig (bestyrelse og skolens ledere) udvikling af en samlet strategi for skolens arbejde med ovenstående fire punkter. Denne strategi kan med fordel udvikles i samarbejde med vifte af eksterne aktører for at derved sikre at tiltag fagliggøres fra en bred vifte af vidensområder, som relaterer sig til trivsel og læring, men også til skoleudvikling, herunder ledelse af udviklingsarbejde. Men i det hele taget kan samtlige tiltag afvikles i et tæt samarbejde med alle involverede,

Et forslag kan være, at arbejdet med ovenstående fem temaer faciliteres af eksterne aktører, som med tilpas distance til skolens kultur, traditioner og normer måske bedre end lokale aktører kan udpege nye og for skolen endnu uafprøvede løsninger. Et team af eksterne aktører bør tilsammen besidde kompetencer og skoleudvikling, pædagogisk relationsarbejde i klasserummet og mobning

Som et sidste forslag fremsættes det, at det vil være en god ide at fremsende denne rapport og alle tilvejebragte data til den advokat, som netop nu afvikler undersøgelsen af de juridiske aspekter samt til politiet, som også i skrivende stund arbejder undersøgende og afklarende. Denne fulde transparens kan bidrage positivt på tværs af de forskellige undersøgelser.

FORSLAG TIL VIDERE UNDERSØGELSER

I denne undersøgelse er fokus lagt på elevernes perspektiv, både de nuværende som de tidligere. Indtil videre er de professionelle (lærerne) på skolen ikke involveret i de dele, som knytter sig til undersøgelsen. Det kunne være relevant at skabe viden om og indblik i, hvordan skolens professionelle opfatter forhold på skolen, som relaterer sig til skolens trivsels- og læringsmiljø. Det samme kunne gælde skolens ledelse. Skolens ledelse har indtil videre været involveret i form af dialoger ved mødeaktivitet. Men en mere dybdegående undersøgelse af de ledelsesmæssige forståelser hører så absolut med til det samlede billede af skolens trivsels- og læringsmiljø.

Samtidig er forældres perspektiv udelukkende indhentet med kvantitativ metode. Det kunne være relevant at indhente mere righoldige udlægninger af forældrenes oplevelser og erfaringer via interviews eller andre former for involverende aktivitet, fx pædagogiske temadage som afvikles med et eksplorativt islæt. Tidligere elevers stemme bør også tildeles mere dybdegående opmærksomhed med interviews om metode. Dette kan afvikles med fuld anonymitet.

Yderligere undersøgelser kunne også være komparative undersøgelser, hvor data fra denne interne undersøgelse sammenlignes analytisk med anden data om trivsels og læringsmiljøer i det danske skolesystem.

Det er en begrænsning ved undersøgelsen, at den er udført på skoleniveau og gruppe-niveau. Vægtlægning på disse niveauer kan medføre, at enkeltelever, som fx oplever fysisk, psykisk eller social smerte, oplever at ikke i tilstrækkelig grad kunne udtrykke sig såvel nuanceret som trygt. Selv om eleverne er givet muligheden for at udtrykke sig anonymt og skriftligt med fri tekst i spørgeskemaundersøgelsen, kan videre undersøgelse også indebære interviews med individuelle elever, som uden om skolen frit kan henvende sig til Micki Sunesen for at med ham dele oplevelser, som ikke i tilstrækkelig grad kan udtrykkes på skrift. Desuden er det en mulig begrænsning ved undersøgelsens kvalitative interviews, at deltagerne er udvalgt af skolen selv. Fx er det muligt, at deltagerne er udvalgt fordi de er særligt positivt stemt overfor skolen. Dette er dog ikke fornemmelsen. Skolen har netop igangsat undersøgelsen med henblik på at forstå elevernes perspektiv bedre og med afsæt heri foretage de nødvendige pædagogiske tiltag.

Micki Sonne Kaa Sunesen, Ph.D.

Mail: ms@nordic-learning.com

Telefon: 22487962